

KOMU NIET RADY...

Každý má ešte v čerstvej pamäti doby, keď bolo u nás „v móde“ tvrdé odmietanie všetkého, čo nejako súviselo so Západom. Dlhé roky sme nedokázali akceptovať z „nepriateľského tábora kapitalizmu“ prakticky nič pozitívne a pokrokové. Na škodu celej spoločnosti, ktorá vďaka izolácii zaostala vo vývoji. Komu niet rady, tomu niet pomoci – povzdychne si človek, povzbudený očakávaním lepšieho zajtrajška. Lenže, práve teraz začína byť aktuálne: Komu niet rady...

Nedávno sme začali písať novú kapitolu našich novodobých dejín. Nová doba však predpokladá, okrem iného, aj nové myslenie, postupné zmeny hierarchie hodnôt a životného štýlu. Nie teraz, v tradíciách „hurá-systému“, ale postupne, no pritom dôrazne, aby sme pomaly napredovali krok-dva dopredu, nie desať dozadu!... Niektorí, často dosť vysoko sediaci páni, však pokračujú v čierno-bielom mantinelovom vnímaní sveta okolo seba. Príliš rýchlo zabudli, že aj ten tisíckrát paušálne zhanobený socialistický poriadok má určité pozitíva, čo dokazuje aj vývoj v najvyspelejších európskych krajinách, ktoré nemožno ani zďaleka nazývať kapitalistické – skôr by sa hodil výraz sociálno-demokratické občianske spoločenstvá. Nakoniec, aj človek s priemernou inteligenciou vie, že nie najlepšia stratégia vojny je búrať za sebou všetky mosty!

Po revolúcii sa hovorilo o ľudskosti, tolerancii, zlepšení spoločenskej klímy a veľmi často o ozdravení životného prostredia. Dnes je skutočnosť práve opačná – nový, ťažko sa rodiaci spoločenský poriadok (zatiaľ!) podporuje skôr negatívne vlastnosti: bezohľadnosť, podnikateľskú dravosť a všemožnú exploataciu človeka i prírodných zdrojov.

(Akceptuje slovenská príroda princípy trhového mechanizmu?)

Mnohých by zaujímalo, čo sa deje so spoločenskými prioritami, či sa už začali meniť a čo pre to urobila naša vláda a parlament. Odpoveď bude stručná a krutá – prioritou sú stále Peniaze, Peniaze a ešte raz Peniaze! Bezú-

li v úplnej väčšine evidentne nezákonným spôsobom (a o ktoré okradli republiku) nech si ich teraz ešte rozmnožia v podnikateľskej činnosti. Divné má podoby táto demokracia...

Ekológia a životné prostre-

ragate a ako „zlatý kliniec programu“ výrok pána ministra Klausu: „Mieru vzácnosti jednotlivých prvkov životného prostredia určí len dobre fungujúci trh“ (!!!). Skutočne, zatiaľ sem z tej, odrazu tak oslavovanej

Ilustračná snímka: V. Preložník

tešnosť situácie charakterizuje názor niektorých našich popredných predstaviteľov, ktorí si nechcú robiť problémy ani s rozlišovaním „čistých“ a „špinavých“ peňazí. Nuž čo – mäsiari, pumpári, veksláci a prominenti – tí nech sa „napakujú“! Peniaze, ktoré ziska-

die nie je – napriek bombastickým predvolebným sľubom! – štátnou prioritou, ale skôr naopak! Dôkazov je k dispozícii veľa – za všetky stačí spomenúť zníženie už i tak biedneho rozpočtu na životné prostredie, po tupný škándal Tat-

západnej spoločnosti, veľa pozitívneho nepreniklo – o občianskej disciplíne a produktivite práce ani nehovoriac! Prenikla však davová psychóza konzumu, „uctievanie“ materiálnych statkov, zbožňovanie stábyhudbníkov a „hviezd“ ä la Billy Ido!

a všeobecná, často nechutná až zarážajúca propagácia sexu. To je ONO! (Ešte tak vhodné umiestniť písmená H a V, tak by to možno aj sedelo...)

Človeka však obklopujú aj veci, ktorých hodnota sa v peniazoch prakticky nedá vyjadriť. Do tejto kategórie možno zaradiť skvelé produkty ľudského ucha, ako sú skutočne umelecké diela (nie gýče a komerčné napodobeniny!) i poznatky a objavy vedy, ktoré, žiaľ, v dobe vzniku pochopí a doceni len nepatrné percento ľudstva. Ešte absurdnejšou je snaha vyjadrovať aj hodnotu unikátnych a nereprodukovateľných zložiek prírody – v Peniazoch!

Človek vznikol ako jeden z posledných živočíšnych druhov na Zemi, nemá právo vynášať orlie smrti nad žiadnym, i tým (pre technokratického obmedzenca) najzanebateľnejším chrobáikom! **Nemá právo** na všetko nasilu vyfahovať svoje antropocentrické kategórie: tento je „škodca“, tento zas užitočný, tento je hodnotnejší ako tento. **Každý má rovnaké právo na svoj kúsok priestoru pod Sinkom v zložitej komplexnosti života, tak ako ho stvoril Otec Boh alebo Matka Príroda (každý nech si vyberie, čo mu je bližšie). Každý, kto toto nerespektuje, porušuje teda zákony božie, alebo zákony prírody a v obidvoch prípadoch ho čaká to isté... V obidvoch prípadoch však platí, že hŕstka nedisciplinovaných jednotlivcov môže prívodiť trest na celé ľudstvo (veľmi dobre to dokazuje situácia v Perzskom zálive, ale i v ZSSR).**

P. S. Prednedávnom sa u nás zhodne diskutovalo o deklarácii ľudských práv. Aj tento dokument, pokiaľ je formulovaný antropocentricky, má iba veľmi úzke pole pôsobnosti. Všade sa hovorí len o živote človeka, slobode človeka, právach človeka (právo na zdravé životné prostredie, ktoré patrí k základným právam nielen človeka, ale všetkých živých tvorov na Zemi, tam (pre istotu nezaradili...) Prítom aj v desiatich božích prikázaniach figuruje „nezabiješ“ a nie „nezabiješ človeka“...

VALERIÁN FRANČ